

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	
Σ.Π. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
Α/Α: 1984	ΗΜΕΡΑ: 26.7.17
ΧΡΕΩΣΗ / ΕΝΗΜΕΡ.	
ΥΠΟΥΡΓ. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΕΣΠΑ	

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ και ΕΣΠΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΕΣΠΑ (ΕΑΣ)

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ &
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (ΕΥΣΣΑ)

Αθήνα, 26 Ιουλίου 2017

Αριθ.Πρωτ. 83388/ΕΥΣΣΑ 1777

Ταχ. Δ/ση : ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 3 (5^{ος} όροφος)

Ταχ. Κώδικας: 105 57 ΣΥΝΤΑΓΜΑ, ΑΘΗΝΑ

Πληροφορίες : Γραφείο Προϊσταμένου

Τηλ. : 210 3726000

Fax : 210 3726028

E-mail : eyssaap@mnec.gr

ΠΡΟΣ: Πίνακας Αποδεκτών (ηλεκτρονικά)

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

**ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (ΤΑΠΤΟΚ)**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	3
Σκοπός της Εγκυκλίου	4
1. Κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο	4
2. Βασικά χαρακτηριστικά του εργαλείου της Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων	5
2.1 Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων	
Ολοκληρωμένος χαρακτήρας της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης	7
Εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων	8
Προτεινόμενα Βήματα για την Εφαρμογή των ΤΑΠΤΟΚ	9
2.2. Ομάδες Τοπικής Δράσης	10
Νομική μορφή Ομάδας Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ)	11
2.3 Περιοχή παρέμβασης των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ	11
3. Χρηματοδότηση των ΤΑΠΤΟΚ	13
4. Θεσμικά και διαχειριστικά θέματα	15
4.1 Ελάχιστα υποχρεωτικά καθήκοντα/αρμοδιότητες της Ομάδας Τοπικής Δράσης	15
4.2. Συμπληρωματικά καθήκοντα/αρμοδιότητες της Ομάδας Τοπικής Δράσης	18
4.3 Ορισμός Ενδιάμεσου Φορέα – Εκχωρήσεις	20
4.4 Υλοποίηση Παρεμβάσεων της στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ	21
4.5 Τεχνική Υποστήριξη για την εφαρμογή των ΤΑΠΤΟΚ και λειτουργίας των ΟΤΔ από ΕΤΠΑ / ΕΚΤ	21

Παράρτημα

Οδηγοί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

- Guidance on Community-led Local Development in European Structural and Investment Funds**
http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/information/publications/guidelines/2014/guidance-on-community-led-local-development-in-european-structural-and-investment-funds
- Καθοδήγηση για τους τοπικούς φορείς σχετικά με την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων, Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία:**
http://ec.europa.eu/regional_policy/el/information/publications/guidelines/2014/guidance-on-community-led-local-development-for-local-actors

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) αποτελεί ένα εργαλείο σχεδιασμού και υλοποίησης μιας τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής και αντιμετώπισης των τοπικών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών αναγκών με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας σε σαφώς προσδιορισμένες χωρικές ενότητες. Η συγκεκριμένη προσέγγιση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων θέλει να αντιστρέψει την παραδοσιακή αναπτυξιακή πολιτική που κατευθύνεται «από την κορυφή προς τη βάση» (top-down approach) και να ενθαρρύνει πολιτικές που κατευθύνονται «από τη βάση προς την κορυφή» (bottom-up approach). Η ΤΑΠΤΟΚ λειτουργεί συμπληρωματικά προς τις λοιπές αναπτυξιακές παρεμβάσεις των περιφερειακών ή τομεακών προγραμμάτων συμβάλλοντας μέσα από την κινητοποίηση του τοπικού δυναμικού τόσο στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη όσο και στους επιμέρους στόχους των πολιτικών που έχουν τεθεί στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και στα Προγράμματα του.

Οι αρχές που προωθεί η ΤΑΠΤΟΚ στηρίζονται στις αρχές της προσέγγισης LEADER¹ η οποία εφαρμόζεται από το 1991, αρχικά ως Κοινοτική Πρωτοβουλία και στη συνέχεια ως διακριτός Άξονας του Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης² και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Αλιείας³ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013. Στοιχεία της μεθόδου αυτής περιλήφθηκαν σε προγράμματα που χρηματοδοτήθηκαν για τις αστικές περιοχές από το ΕΤΠΑ (Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN⁴ και URBACT), καθώς και για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης από το ΕΚΤ (Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL⁵, τοπικές πρωτοβουλίες για την απασχόληση, τοπικά σύμφωνα απασχόλησης).

Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, υιοθετείται η μέθοδος αυτή από όλα τα Ταμεία που καλύπτονται από το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας).

Σκοπός της Εγκυκλίου

Η εγκύκλιος θέτει το γενικό πλαίσιο και τις γενικές αρχές που διέπουν το σχεδιασμό και την υλοποίηση των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ, που θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ ή/και το ΕΚΤ ακόμα και όταν αυτές θα υλοποιηθούν σε περιοχές όπου υλοποιείται ήδη στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ).

Η παρούσα εγκύκλιος απευθύνεται αφενός στις Διαχειριστικές Αρχές των Προγραμμάτων για την διαμόρφωση ενιαίων διαδικασιών για την προκήρυξη, έγκριση και υλοποίηση των ΤΑΠΤΟΚ και αφετέρου στις ΟΤΔ για τη διαμόρφωση και υλοποίηση της στρατηγικής.

¹ LEADER Liaison Entre Actions pour le Développement De l'Economie Rurale – Σύνδεση μεταξύ δράσεων για την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας

² Με τη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

³ Με τη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας

⁴ Η Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN, με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, αφορούσε την υλοποίηση καινοτόμων στρατηγικών για τη βιώσιμη οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση αστικών περιοχών κατά τις προγραμματικές περιόδους 1994-1999 και 2000-2006.

⁵ Η Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL, με χρηματοδότηση από το ΕΚΤ, αφορούσε τη στήριξη καινοτόμων διακρατικών έργων με στόχο την αντιμετώπιση των διακρίσεων και των μειονεκτημάτων στην αγορά εργασίας κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006.

Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται :

- Βασικά χαρακτηριστικά των ΤΑΠΤΟΚ
- Διαδικασίες για την διαμόρφωση των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ και απαιτούμενα στοιχεία (κεφάλαια) προς υποβολή,
- Διαδικασίες έγκρισης από τις ΕΥΔ,
- Γενικές αρχές της επιλεξιμότητας των δαπανών,
- Διαχειριστικά και θεσμικά θέματα που αφορούν κυρίως τις αρμοδιότητες, τα καθήκοντα και τη λειτουργία των Ομάδων Τοπικής Δράσης,

Η μεθοδολογία της εγκυκλίου, βασίστηκε στους οδηγούς που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και παρατίθενται σε Παράρτημα. Οι Οδηγοί αυτοί, επίσης απευθύνονται αφενός στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης, και αφετέρου στους τοπικούς φορείς που θα αναλάβουν την εφαρμογή στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ με τη σύσταση Ομάδας Τοπικής Δράσης. Οι συγκεκριμένοι οδηγοί από κοινού με την Εγκύκλιο θα πρέπει να αποτελέσουν ένα εργαλείο για τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης, προκειμένου να κατανοήσουν καλύτερα τις απαιτήσεις του Κανονισμού και τις προσκλήσεις που παρουσιάζονται από την εφαρμογή τέτοιων πρωτοβουλιών.

1. Κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο

Κανονισμός 1303/2013 Γενικός Κανονισμός περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ΕΔΕΤ	
Άρθρο 32	Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων
Άρθρο 33	Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων
Άρθρο 34	Ομάδες τοπικής δράσης
Άρθρο 35	Υποστήριξη της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων από τα ΕΔΕΤ
Άρθρο 2, σημείο 19	Ορισμοί
Άρθρο 15	Περιεχόμενο του συμφώνου εταιρικής σχέσης
Άρθρο 111, σημείο 4	Εκθέσεις υλοποίησης του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση»
Άρθρο 120, σημείο 5	Καθορισμός των ποσοστών χρηματοδότησης
Παράρτημα I, Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο	Σημείο 3.3 Ενθάρρυνση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων
Κανονισμός 1301/2013 Ειδικές διατάξεις – Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	
Άρθρο 5, σημείο 9) δ.	Επενδυτική προτεραιότητα 9.δ «Επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων»
Κανονισμός 1304/2013 Ειδικές διατάξεις – Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)	
Άρθρο 6, σημείο 9) vi	Επενδυτική προτεραιότητα 9. vi «Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων»
Άρθρο 12	Ειδικές διατάξεις για την αντιμετώπιση ιδιαίτερων εδαφικών χαρακτηριστικών
Κανονισμός 1299/2013 Ειδικές διατάξεις - Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ)	
Άρθρο 8, σημείο 3)α	Περιεχόμενο, έγκριση και τροποποίηση των προγραμμάτων συνεργασίας

Άρθρο 10	Τοπική ανάπτυξη με την πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων
Άρθρο 14, σημείο 4	Εκθέσεις εφαρμογής
Κανονισμός 1305/2013 Ειδικές διατάξεις - Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)	
Άρθρο 42	Ομάδες τοπικής δράσης LEADER
Άρθρο 43	Σύνολο εργαλείων εκκίνησης LEADER
Άρθρο 44	Δράσεις συνεργασίας LEADER
Άρθρο 59, σημεία 4.α) και 5	Συνεισφορά του Ταμείου
Άρθρο 65	Αρμοδιότητες των κρατών μελών
Κανονισμός 508/2014 Ειδικές διατάξεις - Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)	
Άρθρο 58	Πεδίο εφαρμογής
Άρθρο 59	Ειδικοί στόχοι
Άρθρο 60	Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων
Άρθρο 61	Τοπικές ομάδες δράσης αλιείας
Άρθρο 62	Στήριξη από το ΕΤΘΑ για την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων
Άρθρο 63	Εφαρμογή στρατηγική τοπικής ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων
Άρθρο 64	Δραστηριότητες συνεργασίας
Άρθρο 94	Καθορισμός των ποσοστών συγχρηματοδότησης

2. **Βασικά χαρακτηριστικά του εργαλείου της Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων**

Τα βασικά χαρακτηριστικά του εργαλείου ΤΑΠΤΟΚ συνίστανται στο σχεδιασμό και την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης και πολυτομεακής στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, για μια συγκεκριμένη περιοχή που καλείται να αντιμετωπίσει τις ανάγκες και προβλήματα και να αξιοποιήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, από Ομάδες Τοπικής Δράσης στις οποίες συμμετέχουν κατά πλειοψηφία οι τοπικοί φορείς και ιδιώτες. Ειδικότερα και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό 1303/2013, τα βασικά χαρακτηριστικά του εργαλείου ΤΑΠΤΟΚ είναι τα ακόλουθα:

- **Η Στρατηγική τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία κοινοτήτων**, η οποία αποτελεί ένα συνεκτικό σύνολο πράξεων για την ικανοποίηση τοπικών στόχων και αναγκών, το οποίο συμβάλλει στην επίτευξη της στρατηγικής της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και η οποία σχεδιάζεται και εφαρμόζεται από μια ομάδα τοπικής δράσης. (Κανονισμός 1303/2013, Άρθρο 2, παρ. 19).
- **Η Ομάδας Τοπικής Δράσης**, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους δημόσιων και ιδιωτικών τοπικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων. Ειδικότερα, όσον αφορά στο επίπεδο λήψης αποφάσεων δεν είναι δυνατό να εκπροσωπείται ο δημόσιος τομέας ούτε καμία άλλη ομάδα συμφερόντων άνω του 49% των δικαιωμάτων ψήφου (Κανονισμός 1303/2013, Άρθρο 32, παρ. 2.β).

- **Η περιοχή παρέμβασης**, της οποίας ο πληθυσμός κυμαίνεται μεταξύ 10.000 και 150.000 κατοίκους (Κανονισμός 1303/2013, Άρθρο 33, παρ.6).

Επιπλέον, μέσω του εργαλείου ΤΑΠΤΟΚ ενθαρρύνονται και προωθούνται:

- Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των στρατηγικών
- Η εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων
- Η δικτύωση των τοπικών εταιρικών σχημάτων

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 33 παρ. 4 του Καν 1303/13 οι στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ θα πρέπει να έχουν επιλεγεί το αργότερο έως 31.12.2017.

2.1 Στρατηγική τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων

Μια στρατηγική τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων περιέχει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία (κεφάλαια), σύμφωνα με το Άρθρο 33 του Κανονισμού 1303/2013:

- α) τον ορισμό της περιοχής και του πληθυσμού που καλύπτονται από τη στρατηγική,
- Γεωγραφικός προσδιορισμός
  - Έκταση
  - Πληθυσμός
  - Περιφερειακές ενότητες / Δήμοι
  - Βασικά χαρακτηριστικά της περιοχής
- β) την ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και του δυναμικού της περιοχής, συμπεριλαμβανομένης ανάλυσης των πλεονεκτημάτων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών,
- γ) την περιγραφή της στρατηγικής και των στόχων της, περιγραφή των ολοκληρωμένων και καινοτόμων χαρακτηριστικών της στρατηγικής και ιεράρχηση στόχων, περιλαμβανομένων μετρήσιμων ποσοτικών στόχων για τις εκροές ή τα αποτελέσματα. Σε ό,τι αφορά τα αποτελέσματα οι στόχοι μπορεί να εκφράζονται με ποσοτικούς ή ποιοτικούς όρους. Η στρατηγική είναι συνεπής με τα σχετικά προγράμματα όλων των ΕΔΕΤ που προτείνεται να τη χρηματοδοτήσουν,
- δ) την περιγραφή της διαδικασίας συμμετοχής των τοπικών φορέων και των πολιτών στην ανάπτυξη της στρατηγικής,
- ε) το σχέδιο δράσης που εξειδικεύει τις δράσεις και παρεμβάσεις, το βαθμό ωρίμανσης καθώς και τον χρονοπρογραμματισμό αυτών,
- στ) την περιγραφή των ρυθμίσεων διαχείρισης και παρακολούθησης της στρατηγικής που αποδεικνύει την ικανότητα της ομάδας τοπικής δράσης να υλοποιήσει τη στρατηγική και περιγραφή των ειδικών ρυθμίσεων για την αξιολόγηση
- ζ) το σχέδιο χρηματοδότησης της στρατηγικής, που περιλαμβάνει την προγραμματισμένη χορήγηση του καθενός από τα οικεία ΕΔΕΤ
- η) κατάλληλους δείκτες εκροών και αποτελέσματος

Η στρατηγική τοπικής ανάπτυξης είναι σαφές ότι πρέπει να αντανakλά τοπικούς στόχους βασισμένους σε διαπιστωμένες ανάγκες και προβλήματα. Ωστόσο, θα πρέπει να διασφαλίζεται η συνάφεια και συνοχή με άλλες εθνικές, περιφερειακές (π.χ. Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη) ή υπο-περιφερειακές στρατηγικές, συμπεριλαμβανομένων και των τομεακών. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί σε τοπικές προκλήσεις που συνδέονται άρρηκτα με τους στόχους της στρατηγικής Ευρώπη 2020 και του στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Μέσω των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ θα πρέπει να επιδιωχθεί η αναζήτηση λύσεων και παρεμβάσεων που δεν προβλέπονται απαραίτητα στις αντίστοιχες οριζόντιες δράσεις των Προγραμμάτων, καθώς και η επίτευξη αποτελεσμάτων που μέσω άλλων προσεγγίσεων δεν θα μπορούσαν να επιτευχθούν. Οι παρεμβάσεις των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ δεν πρέπει να είναι «ανταγωνιστικές» με τις λοιπές παρεμβάσεις των Προγραμμάτων, αλλά αντίθετα να υπάρχει αλληλοεπίδραση μεταξύ τους προκειμένου να επιτευχθούν τα καλύτερα αποτελέσματα.

Το Σχέδιο Δράσης της στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ θα πρέπει να εξασφαλίζει τον ολοκληρωμένο ή/και συνεκτικό χαρακτήρα της στρατηγικής, να είναι ρεαλιστικό ως προς τα χρονοδιαγράμματα, να αποδεικνύει την ωριμότητα των προτεινόμενων πράξεων.

Παράλληλα, θα πρέπει να επιδιωχθεί η μεγαλύτερη δυνατή ενεργοποίηση και συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στη διαδικασία σχεδιασμού, μέσω διαδικασιών διαβούλευσης, προκειμένου να εντοπισθούν και να αντιμετωπισθούν οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές ανάγκες και προκλήσεις που διαπιστώνονται στην προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης.

Η στρατηγική δύναται να αφορά και περιοχές ή τμήματα αυτών που έχουν επιλεγεί για την υλοποίηση ΤΑΠΤΟΚ ΠΑΑ καθώς επίσης και σε περιοχές όπου υλοποιούνται στρατηγικές Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) – Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ). Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς η συμπληρωματικότητα και συνέργεια της προτεινόμενης στρατηγικής του νέου ΤΑΠΤΟΚ ΕΤΠΑ- ΕΚΤ - ΠΑΑ.

Στην περίπτωση όπου οι Περιφέρειες έχουν προβλέψει πόρους στις επενδυτικές προτεραιότητες ΕΚΤ και ΕΤΠΑ στις 9νι και 9δ και επιθυμούν να συνδράμουν με ΕΤΠΑ ή /και ΕΚΤ τις στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ ΠΑΑ, αναγκαστικά εφαρμόζεται η διαδικασία ΤΑΠΤΟΚ (πρόσκληση για υποβολή στρατηγικών, εκχώρηση σε ΟΤΔ, κλπ).

Οι ΟΤΔ που έχουν αναλάβει την εφαρμογή των ΤΑΠΤΟΚ ΠΑΑ καλούνται να διαμορφώσουν ένα ολοκληρωμένο επιχειρησιακό σχέδιο για ΕΚΤ/ΕΤΠΑ στο οποίο θα τεκμηριώνεται η συνάφεια και συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων ΕΚΤ / ΕΤΠΑ με την εγκεκριμένη στρατηγική του ΠΑΑ μετά από πρόκληση των ΕΥΔ των Περιφερειών. Σε αυτή την περίπτωση, η στρατηγική υποβάλλεται από την υφιστάμενη ΟΤΔ μετά από σχετική πρόσκληση από την ΕΥΔ του ΠΕΠ προς τις συγκεκριμένες ΟΤΔ.

Ολοκληρωμένος χαρακτήρας της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης

Η στρατηγική τοπικής ανάπτυξης χαρακτηρίζεται από τον ολοκληρωμένο, πολυτομεακό ή/και συνεκτικό χαρακτήρα. Θα πρέπει να υπάρχουν συναφείς διασυνδέσεις μεταξύ των προτεινόμενων δράσεων, παρεμβάσεων και έργων και όχι να αφορούν έναν κατάλογο έργων που δεν συνδέονται μεταξύ τους. Βασικός άξονας/πυλώνας της στρατηγικής μπορεί να αποτελέσει ένας συγκεκριμένος τομέας, θέμα ή ομάδα-στόχος, για παράδειγμα, η υποστήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας ή η καταπολέμηση της φτώχειας, ωστόσο θα πρέπει να προωθούνται διασυνδέσεις με άλλους τομείς που επηρεάζονται κάθετα ή οριζόντια από τις βασικές κατευθύνσεις.

Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας μπορεί να αναδεικνύεται ενδεικτικά στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- επικέντρωση σε ένα ή περισσότερα ζητήματα, θέματα, προβλήματα ή ομάδες-στόχους που κινητοποιούν την κοινότητα, τα οποία όμως θα πρέπει να αναφέρονται σε ένα

ευρύτερο πλαίσιο, και ταυτόχρονα να συνδέονται με άλλους τομείς και παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την υφιστάμενη κατάσταση,

- σύνδεση υποβαθμισμένων περιοχών με περιοχές όπου υπάρχουν ευκαιρίες (π.χ. αγροτικές περιοχές με εμπορικές πόλεις, υποβαθμισμένες συνοικίες με κέντρα συγκέντρωσης της απασχόλησης).
- Ανάπτυξη δεσμών μεταξύ τοπικού, περιφερειακού και εθνικού επιπέδου διακυβέρνησης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περιπτώσεις «καίριων» τομέων και θεσμών, όπως εκπαίδευση/κατάρτιση, υγειονομική περίθαλψη, περιβάλλον κλπ.
- εξασφάλιση της αλληλουχίας και της σύγκλισης μεταξύ των διαφορετικών παρεμβάσεων τοπικής στήριξης για την επίτευξη των ίδιων στρατηγικών στόχων (τι επιτυγχάνεται, από ποιον και με ποιον τρόπο).

Για τις αστικές περιοχές και κυρίως για τις υποβαθμισμένες γειτονιές των αστικών κέντρων, η συνεισφορά του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ θα μπορούσε να εστιασθεί σε:

- Θεματικές προσεγγίσεις που να συνδέονται με μία ιδιαίτερη πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένες περιοχές όπως η άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, η καταπολέμηση των ανισοτήτων, της αστικής φτώχειας και του αποκλεισμού, η αντιστροφή της πολύπλευρης υποβάθμισης των αστικών περιοχών κλπ.
- Προσεγγίσεις που να εστιάζουν σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού όπως νέοι, γυναίκες, μετανάστες, πρόσφυγες, ρομά, ευπαθείς ομάδες κλπ.

Στόχος είναι η αναζήτηση λύσεων που είναι προσαρμοσμένες ειδικά στις τοπικές ανάγκες, και αφορούν σε προβλήματα που απασχολούν την τοπική κοινότητα. Κατά συνέπεια, μέσω της στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ, θα πρέπει να επιδιωχθεί η χρηματοδότηση έργων μικρής κλίμακας και η υποστήριξη νέων ιδεών μέσω εφαρμογής πιλοτικών έργων, αναδεικνύοντας την προστιθέμενη αξία της προσέγγισης. Επιπλέον, θα πρέπει να αναζητηθούν προτάσεις και παρεμβάσεις που δεν προβλέπονται ως συστημικές στα Τομεακά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων

Ένα σημαντικό στοιχείο που προωθείται μέσω των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης είναι ο καινοτόμος χαρακτήρας των παρεμβάσεων, η υιοθέτηση νέων προσεγγίσεων και ιδεών σε σχέση με υφιστάμενες μεθόδους και λύσεις που έχουν εφαρμοσθεί σε τοπικό επίπεδο. Ασφαλώς, δεν είναι απαραίτητο να είναι όλα τα χαρακτηριστικά μιας στρατηγικής καινοτόμα, δεδομένου ότι μέσω των τοπικών στρατηγικών θα πρέπει να καλυφθούν ορισμένες βραχυπρόθεσμες βασικές ανάγκες.

Η καινοτομία των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ θα μπορούσε ενδεικτικά να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- μπορεί να περιλαμβάνει νέα προϊόντα, νέες υπηρεσίες ή νέους τρόπους δράσης σε τοπικό πλαίσιο,
- έχει συχνά πολλαπλασιαστικό ή σωρευτικό αντίκτυπο στις αλλαγές που θέλει να επιφέρει η κοινότητα,
- μπορεί να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες δράσεις και πρωτότυπα μικρής κλίμακας ή ένα εμβληματικό έργο μεγαλύτερης κλίμακας το οποίο θα κινητοποιήσει την κοινότητα,
- βρίσκει νέους τρόπους κινητοποίησης και αξιοποίησης των υφιστάμενων πόρων και περιουσιακών στοιχείων της κοινότητας,

- αναπτύσσει τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων και τομέων,
- την ενσωμάτωση της έρευνας, με τη συμμετοχή πανεπιστημίων,
- μπορεί να αποτελέσει μια πλατφόρμα για κοινωνικές καινοτομίες, οι οποίες μπορούν στη συνέχεια να κλιμακωθούν και να εφαρμοστούν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο μέσω της ανταλλαγής, της συνεργασίας και της δικτύωσης.

Προτεινόμενα βήματα για τη διαμόρφωση της τοπικής στρατηγικής

- Έγκριση Εγγράφου Εξειδίκευσης (ΕΕΠ) και Κριτηρίων επιλογής από τις Επιτροπές Παρακολούθησης – Στο ΕΕΠ δύναται να αναφέρονται και συγκεκριμένες περιοχές όπου προτίθεται η Περιφέρεια να υλοποιήσει ΤΑΠΤΟΚ (εάν αφορά συμπληρωματικές παρεμβάσεις σε περιοχές εφαρμογής ΤΑΠΤΟΚ ΠΑΑ)
- Πρόσκληση ΕΥΔ προς υφιστάμενες ΟΤΔ ή υπό σύσταση ΟΤΔ
- Κινητοποίηση τοπικών φορέων – συμμετοχική διαδικασία - καταγραφή αναγκών προτεραιοτήτων
- Διαμόρφωση στρατηγικής (σχεδίου δράσης) βάση των καταγεγραμμένων αναγκών
- Διαβούλευση επί του σχεδίου δράσης (θα πρέπει να αποδεικνύεται η διαβούλευση και αποδοχή του σχεδίου δράσης)
- Έγκριση συλλογικών οργάνων (δημοτικών, περιφερειακών, διοικητικών συμβουλίων, κα) των φορέων συμμετοχής
- Υποβολή σχεδίου από την ΟΤΔ στην ΕΥΔ

Στην πρόσκληση για την επιλογή των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης θα πρέπει να καθορίζεται:

- το αντικείμενο της πρόσκλησης, τους τύπους των περιοχών παρέμβασης και το συνολικό ύψος της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης που διατίθεται για την υλοποίηση στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης,
- οι φορείς στους οποίους απευθύνεται η πρόσκληση (κατηγορίες αρμόδιων φορέων για το σχεδιασμό στρατηγικής χωρικής ανάπτυξης),
- το περιεχόμενο και μορφή της στρατηγικής και εξειδίκευση αυτής
- το ενδεικτικό ύψος του προϋπολογισμού που διατίθεται για κάθε μία στρατηγική χωρικής ανάπτυξης μιας περιοχής,
- η διάρκεια υλοποίησης των στρατηγικών,
- την περιγραφή των διαδικασιών εξέτασης (μεθοδολογία) των υποβαλλόμενων στρατηγικών και τις σχετικές προθεσμίες ολοκλήρωσης της αξιολόγησής τους,
- τα κριτήρια επιλογής των υποβαλλόμενων στρατηγικών,
- η εμπλοκή των δυνητικών φορέων στην αξιολόγηση και επιλογή των πράξεων ή και στη διαχείριση του συνόλου των πράξεων μιας στρατηγικής χωρικής ανάπτυξης, τους όρους αυτής της εμπλοκής καθώς και τις υποχρεώσεις που οι φορείς θα αναλάβουν είτε ως ενδιάμεσοι φορείς είτε ως δικαιούχοι, εφόσον η στρατηγική τους αξιολογηθεί θετικά και εγκριθεί,
- τα απαραίτητα στοιχεία που θα πρέπει να υποβάλλουν οι φορείς για την εξέταση – αξιολόγηση της ικανότητάς τους να ασκήσει τα καθήκοντα ή και τις αρμοδιότητες που θα τους ανατεθούν, της ικανότητάς τους στη διοικητική και δημοσιονομική διαχείριση και στον οικείο τομέα, ή και της φερεγγυότητάς τους,

- τους αρμόδιους επικοινωνίας που μπορούν να δώσουν πληροφορίες σχετικά με την πρόσκληση,
- Στις περιπτώσεις που θα εφαρμοστούν ΤΑΠΤΟΚ ΕΤΠΑ/ΕΚΤ σε περιοχές εφαρμογής ΤΑΠΤΟΚ ΠΑΑ ή ΟΧΕ ΒΑΑ απαιτείται τεκμηρίωση της συνέργειας και συμπληρωματικότητας με την υφιστάμενη στρατηγική για την περιοχή καθώς και ο συντονισμός των παρεμβάσεων.

Οι δαπάνες διαμόρφωσης του σχεδίου δύναται να καλυφτούν από πόρους της Τεχνικής Βοήθειας του οικείου ΠΕΠ.

2.2. Ομάδες Τοπικής Δράσης

Η Ομάδα Τοπικής Δράσης είναι ένα τοπικό εταιρικό σχήμα στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών κοινωνικοοικονομικών φορέων της περιοχής παρέμβασης, συμπεριλαμβανομένης και της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίοι είναι αντιπροσωπευτικοί της προτεινόμενης στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης. Στόχος της εταιρικής σχέσης είναι να ενεργοποιήσει το ανθρώπινο δυναμικό μιας περιοχής, μέσω συμμετοχικών διαδικασιών, προκειμένου να δημιουργηθεί το αίσθημα της συνυπευθυνότητας και της κοινοκτημοσύνης ενός κοινού οράματος.

Στο πλαίσιο της αντιπροσωπευτικότητας των φορέων που συμμετέχουν στην Ομάδα Τοπικής Δράσης, θα πρέπει να επιδιωχθεί η όσο το δυνατό μεγαλύτερη συμμετοχή δημόσιων και ιδιωτικών φορέων η αποστολή και οι αρμοδιότητες των οποίων συνδέονται άμεσα με τις θεματικές κατευθύνσεις και τους αντίστοιχους τομείς που προωθούνται μέσω της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης. Δεδομένου μάλιστα ότι οι τοπικοί φορείς είναι πολύ καλοί γνώστες της υφιστάμενης κατάστασης μιας περιοχής και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει, το γεγονός αυτό θα οδηγήσει στην αποτελεσματικότερη κινητοποίηση των τοπικών πόρων.

Ως δυνητικοί εταίροι της Ομάδας Τοπικής Δράσης μπορεί να είναι ενδεικτικά:

- Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημοτικές επιχειρήσεις, Αναπτυξιακές Εταιρείες,
- Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), περιβαλλοντικές και λοιπές Οργανώσεις,
- Συλλογικά Όργανα Εργαζομένων και Εργοδοτών,
- Κοινωνικοί Εταίροι, Επαγγελματικές Ενώσεις, Οικονομικά και Επιστημονικά Επιμελητήρια,
- Συνεταιρισμοί, Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.),
- Πρωτοβουλίες Πολιτών, Συνοικιακές ενώσεις και άτυπα σχήματα σε επίπεδο γειτονιάς, Συνέλευση κατοίκων τοπικής κοινότητας κλπ.
- Επιστημονικοί Φορείς, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι τοπικές αναπτυξιακές στρατηγικές με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων και ειδικότερα αυτές που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ δεν θα πρέπει να περιέχουν αποκλεισμούς όσον αφορά τα μειονεκτούντα άτομα που ζουν στην περιοχή, τόσο από την άποψη της διοίκησης της ομάδας τοπικής δράσης όσο και από την άποψη του περιεχομένου της στρατηγικής (σημείο 9 του Προοιμίου του Κανονισμού 1304/2013), στους παραπάνω εταίρους θα πρέπει να περιληφθούν και Ενώσεις/Ομάδες που εκπροσωπούν συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και προβλήματα αποκλεισμού ή διακρίσεων.

Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης θα πρέπει να αποτελούνται από τουλάχιστον τρεις ή περισσότερους εταίρους.

Νομική μορφή των Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ)

Σύμφωνα με το Άρθρο 34 του Κανονισμού 1303/2013, η υπεύθυνη Διαχειριστική Αρχή εξασφαλίζει ότι οι Ομάδες Τοπικής Δράσης είτε 1) επιλέγουν έναν εταίρο στο εσωτερικό της ομάδας ως επικεφαλής εταίρο για τα διοικητικά και δημοσιονομικά θέματα είτε 2) συγκροτούνται νόμιμα σε κοινή δομή. Εφόσον η στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ θα υλοποιηθεί σε περιοχή ΤΑΠΤΟΚ ΠΑΑ, δύναται η στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ ΕΤΠΑ- ΕΚΤ να αναληφθεί από την υφιστάμενη ΟΤΔ και υποχρεωτικά ακολουθούνται τα προβλεπόμενα στην κοινή πρόσκληση του ΠΑΑ και του ΕΤΘΑ για τη νομική μορφή των ΟΤΔ.

Στην πρώτη περίπτωση, ένας φορέας με εμπειρία (Συντονιστής εταίρος) αναλαμβάνει εξ'ολοκλήρου την ευθύνη του συντονισμού, της διοίκησης έργου και της παρακολούθησης της στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ, της διαχείρισης της στρατηγικής, ενώ το σχεδιασμό και την εποπτεία της υλοποίησης της στρατηγικής (π.χ επιλογή έργων) την αναλαμβάνουν όλοι οι εταίροι μέσω της σύστασης μιας Επιτροπής Λήψης Αποφάσεων. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται Συμφωνητικό Συνεργασίας μεταξύ των εταίρων της ΟΤΔ στο οποίο θα καθορίζονται ρητά οι αμοιβαίες υποχρεώσεις.

Στη δεύτερη περίπτωση, το τοπικό εταιρικό σχήμα συγκροτείται νόμιμα σε κοινή δομή και αναλαμβάνει επίσης εξ'ολοκλήρου την ευθύνη του συντονισμού, της διοίκησης έργου και της παρακολούθησης της στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ, της διαχείρισης της στρατηγικής και τα διοικητικά και δημοσιονομικά θέματα που απαιτούνται βάσει των κοινοτικών και εθνικών διατάξεων.

Οι ΟΤΔ, κατά τα οριζόμενα στο ΣΔΕ, θα πρέπει, κατ' ελάχιστον να διαθέτουν τα εξής:

- ο πληρότητα οργανογράμματος σε σχέση με τις αρμοδιότητες ή τα καθήκοντα που θα του ανατεθούν, ιδίως ως προς την διοικητική ικανότητα και οικονομική ή δημοσιονομική διαχείριση,
- ο κατανομή των αρμοδιοτήτων στο εσωτερικό του, προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση της αρχής του διαχωρισμού των καθηκόντων, ιδιαίτερα μεταξύ των διαδικασιών επιλογής και έγκρισης πράξης, επαληθεύσεων και πληρωμών,
- ο επάρκεια και ικανότητα του προσωπικού να εκτελέσουν τις αρμοδιότητες διαχείρισης,
- ο επάρκεια των διαδικασιών διαχείρισης που εφαρμόζει σε σχέση με τις διαδικασίες διαχείρισης του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου,
- ο διάθεση εγχειριδίου διαδικασιών διαχείρισης και χρήση του από το προσωπικό που εμπλέκεται στη διαχείριση των πράξεων,
- ο πλαίσιο θέσπισης, τροποποίησης του εγχειριδίου διαδικασιών διαχείρισης ή κατάργησης διαδικασιών,
- ο εμπειρία στη διαχείριση δράσεων ή και συγχρηματοδοτούμενων πράξεων στον τομέα που αφορά το αντικείμενο της ανάθεσης,
- ο ικανότητα διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων πράξεων, με βάση την αποτελεσματική διαχείριση τους κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους

2.3 Περιοχή παρέμβασης των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ

Ο πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ ανέρχεται τουλάχιστον σε 10.000 κατοίκους και δεν υπερβαίνει τους 150.000 κατοίκους. Τα συγκεκριμένα όρια

έχουν τεθεί προκειμένου να εξασφαλισθεί αφενός ότι η περιοχή παρέμβασης διαθέτει την κρίσιμη μάζα σε ανθρώπινους και χρηματοοικονομικούς όρους για τη στήριξη μίας βιώσιμης αναπτυξιακής στρατηγικής, και αφετέρου είναι αρκετά μικρή ώστε να υπάρχουν σε τοπικό επίπεδο τοπικές αλληλεπιδράσεις.

Σύμφωνα με το Άρθρο 33, παρ.6 του Κανονισμού 1303/2013, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και μετά από έγκριση της Επιτροπής τα πληθυσμιακά κριτήρια μπορούν να τροποποιηθούν μετά από αίτημα του Κράτους Μέλους.

Η περιοχή παρέμβασης πρέπει να αποτελεί μια συνεκτική χωρική ενότητα από γεωγραφική, οικονομική και κοινωνική άποψη, χωρίς απαραίτητα να ταυτίζεται με διοικητικά όρια. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η περιοχή παρέμβασης μπορεί να μην είναι γεωγραφικά συνεχής, όπως για παράδειγμα απομονωμένες αλιευτικές κοινότητες, διασπαρμένες κοινότητες Ρομά, γειτονιές με παρόμοια προβλήματα. Στην περίπτωση αυτή, οι ΟΤΔ θα πρέπει να δικαιολογήσουν τεκμηριωμένα τις περιπτώσεις περιοχών παρέμβασης που δεν υφίσταται γεωγραφική συνέχεια. Σε κάθε περίπτωση, η προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης θα πρέπει να επιδεικνύει υψηλό βαθμό ομοιογένειας ως προς τα χαρακτηριστικά της και το είδος των προβλημάτων που αντιμετωπίζει.

Σύμφωνα με το Εταιρικό Πλαίσιο για το Σύμφωνο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020, η εφαρμογή των ΤΑΠΤΟΚ αφορά τρεις κατηγορίες χωρικών τύπων :

- α) αστικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,
- β) περιοχές όπου η σύνδεση αστικού κέντρου και περιμετρικού αγροτικού χώρου είναι ιδιαίτερα σημαντική ή προβληματική,
- γ) υπο-περιφερειακές, ή και διαπεριφερειακές κατεχοχήν αγροτικές/ αλιευτικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,

Τα κριτήρια επιλογής των αστικών περιοχών εξειδικεύονται στα επιμέρους Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ή στα Έγγραφα Εξειδίκευσης αυτών. Ωστόσο, οι βασικές κατευθύνσεις που προβλέπονται στο ΕΣΠΑ 2014-2020 αφορούν σε αστικές περιοχές, και συγκεκριμένα Δημοτικές Ενότητες, μικρότερης κλίμακας των περιοχών εφαρμογής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων και κυρίως υποβαθμισμένες κεντρικές περιοχές, ζώνες αλλαγών χρήσεων και αστικής διάχυσης, ζώνες άναρχης αστικής δόμησης, θύλακες φτώχειας και συγκέντρωσης ομάδων που εκτίθενται σε υψηλό κίνδυνο διακρίσεων και αποκλεισμού, ζώνες με ιδιαίτερα οξυμένα προβλήματα εκπομπών διοξειδίου άνθρακα και ανάγκη προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή κλπ.

Για την υλοποίηση στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ που θα υποστηριχτούν και από το ΕΚΤ, θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι για τις συγκεκριμένες περιοχές έχουν ληφθεί υπόψη τουλάχιστον τρία (3) από τα ακόλουθα κριτήρια:

- 1. υψηλό επίπεδο ανεργίας
- 2. χαμηλό επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας
- 3. υψηλό επίπεδο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού
- 4. ειδικές ανάγκες ανασυγκρότησης, λόγω τοπικών οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων, π.χ. διακριτές ζώνες παραγωγικής αποδιάρθρωσης ή ασύμβατων χρήσεων
- 5. μεγάλο αριθμό μεταναστών, εθνικών και μειονοτικών ομάδων ή προσφύγων
- 6. χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, σημαντικές ελλείψεις ικανοτήτων και υψηλό ποσοστό μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο

7. υψηλό επίπεδο εγκληματικότητας ενηλίκων και ανηλίκων
8. επισφαλείς δημογραφικές τάσεις
9. ιδιαίτερα υποβαθμισμένο περιβάλλον, με σημαντικές φυσικές προκλήσεις.

Τα παραπάνω κριτήρια θα διαπιστώνονται σύμφωνα με τελευταία διαθέσιμα επίσημα στατιστικά στοιχεία ή από τεκμηριωμένες έρευνες πεδίου.

Στα Προγράμματα καθορίζονται οι τύποι των περιοχών και τα ελάχιστα κριτήρια για την επιλογή τους. Ωστόσο, τα ακριβή όρια και η οριοθέτηση των προτεινόμενων περιοχών παρέμβασης προτείνονται από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης και βασίζονται στους στόχους και τα αναμενόμενα αποτελέσματα της προτεινόμενης στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης. Ο καθορισμός των ορίων αυτών μπορεί να δικαιολογείται με βάση τα εξής:

- τη φυσική ή γεωγραφική συνοχή της περιοχής (νησιά, ορεινές περιοχές, εκβολές ποταμών, ποταμοί, δομημένες αστικές περιοχές),
- την πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής και τα κοινά κοινωνικά ζητήματα (συγκεντρώσεις Ρομά, μεταναστών, ανέργων κ.ά.),
- συγκεντρώσεις οικονομικών δραστηριοτήτων (είδη γεωργίας, αλιείας, συγκεκριμένοι κλάδοι με ανοδική ή φθίνουσα πορεία κ.λπ.).

Θα πρέπει να αποφευχθεί η υπερβολική διεύρυνση της περιοχής παρέμβασης, η οποία αποτελεί το βασικό πλεονέκτημα μιας στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ, δηλαδή το αίσθημα του κοινού συμφέροντος, της ταυτότητας και της εγγύτητας, το οποίο απαιτείται προκειμένου ο τοπικός πληθυσμός, η κοινότητα, οι τοπικοί φορείς να συμμετέχουν ουσιαστικά στις διαδικασίες.

3. Χρηματοδότηση των ΤΑΠΤΟΚ

Για την εφαρμογή των ΤΑΠΤΟΚ υπάρχουν δύο κύριες επιλογές χρηματοδότησης:

- Η Περιφέρεια μπορεί να αποφασίσει τη στήριξη και τη χρηματοδότηση των στρατηγικών από μόνο ένα Ταμείο.
- Η Περιφέρεια μπορεί να αποφασίσει τη στήριξη και τη χρηματοδότηση των στρατηγικών από περισσότερα ΕΔΕΤ (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) στο πλαίσιο μίας ενιαίας στρατηγικής με ολοκληρωμένο χαρακτήρα.
- Η Περιφέρεια μπορεί να αποφασίσει τη χρηματοδότηση των στρατηγικών από περισσότερα ΕΔΕΤ (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) με εκχώρηση πόρων για συμπληρωματική χρηματοδότηση σε υφιστάμενες ΟΤΔ.

Όσον αφορά στο ΕΤΠΑ και στο ΕΚΤ, στους ειδικούς Κανονισμούς του κάθε Ταμείου, έχει προβλεφθεί ειδική επενδυτική προτεραιότητα, προκειμένου να αποφευχθεί η αποσπασματική χρηματοοικονομική διαχείριση των ΤΑΠΤΟΚ και ο πολλαπλασιασμός των δεικτών εκροών και αποτελέσματος, το οποίο θα μπορούσε να δυσχεραίνει την ολοκληρωμένη προσέγγιση. Ειδικότερα, για το ΕΤΠΑ προβλέπεται η επενδυτική προτεραιότητα 9δ «Επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων», ενώ για το ΕΚΤ προβλέπεται η επενδυτική προτεραιότητα 9νι «Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων». Δράσεις που προγραμματίζονται στο πλαίσιο αυτών των επενδυτικών προτεραιοτήτων μπορούν να συνεισφέρουν σε όλους τους Θεματικούς Στόχους, οδηγώντας σε σημαντική απλούστευση στην εφαρμογή των ΤΑΠΤΟΚ.

Χωρίς να αποκλείονται άλλες επενδυτικές προτεραιότητες, οι στρατηγικές βασικά αφορούν:

(α) ΕΚΤ στην 9νι,

(β) ΕΚΤ και ΕΤΠΑ στις 9νι και 9δ.

Σε περιπτώσεις που, στο πλαίσιο των ΠΕΠ, έχουν προβλεφθεί προϋπολογισμοί για ΤΑΠΤΟΚ εκτός των συγκεκριμένων επενδυτικών προτεραιοτήτων, θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι δεν δημιουργούνται πρόσθετα προβλήματα διαχείρισης τα οποία θα δυσχεραίνουν το έργο των ΟΤΔ. Στην περίπτωση αυτή, οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από τα ΤΑΠΤΟΚ θα πρέπει να συνεισφέρουν στους δείκτες εκροών και αποτελέσματος των αντίστοιχων ειδικών στόχων/επενδυτικών προτεραιοτήτων που έχουν επιλεγεί των σχετικών Αξόνων Προτεραιότητας του ΠΕΠ.

Σύμφωνα με τη μέχρι σήμερα κατάρτιση των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, οι πιθανές δυνατότητες πολυταμειακής χρηματοδότησης για τις στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ είναι οι ακόλουθες:

- α) Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης σε αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, από το ΕΤΠΑ ή/και το ΕΚΤ.
- β) Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης σε αστικές περιοχές για την αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων των υποβαθμισμένων αστικών συνοικιών που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ.
- γ) Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης για την αντιμετώπιση κοινωνικών ζητημάτων με έμφαση σε ειδικές ομάδες πληθυσμού (άνεργοι, ευπαθείς ομάδες, κλπ.) με πολυταμειακή χρηματοδότηση από ΕΤΠΑ ή/και ΕΚΤ.
- δ) Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης σε αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, με πολυταμειακή χρηματοδότηση από το ΕΓΤΑΑ ή/και το ΕΤΘΑ και συμπληρωματικά από το ΕΤΠΑ ή/και το ΕΚΤ.

Βασικές αρχές πολυταμειακότητας:

- Στην περίπτωση που η εφαρμογή της προτεινόμενης στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ απαιτεί την υποστήριξη από περισσότερα του ενός Ταμεία (πολυταμειακό ΤΑΠΤΟΚ), επικεφαλής Ταμείο ορίζεται το Ταμείο που συμμετέχει με το μεγαλύτερο προϋπολογισμό, με επιφύλαξη τα οριζόμενα σε κάθε Πρόγραμμα. Το επικεφαλής Ταμείο αναλαμβάνει να χρηματοδοτήσει όλα τα λειτουργικά έξοδα και τα έξοδα συντονισμού, όπως αυτά προβλέπονται στο Άρθρο 35 σημείο του Κανονισμού 1303/2015.
- Σε περιπτώσεις όπου προβλέπεται ΤΑΠΤΟΚ ΕΤΠΑ / ΕΚΤ σε περιοχές εφαρμογής ΤΑΠΤΟΚ ΠΑΑ με τις ίδιες ΟΤΔ, θα πρέπει να γίνει επιμερισμός των λειτουργικών δαπανών στα διάφορα ταμεία καθώς σε αυτή την περίπτωση, είναι διαφορετικά ΤΑΠΤΟΚ και ως εκ τούτου το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο δεν δύναται να οριστεί ως «επικεφαλής» Ταμείο.
- Οι περιοχές παρέμβασης που χρηματοδοτούνται από τα Ταμεία δεν είναι απαραίτητο να ταυτίζονται. Για την ταύτιση ή την μερική επικάλυψη των περιοχών ισχύουν τα προβλεπόμενα σε κάθε Πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένων των ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ.
- Για την προετοιμασία των προσκλήσεων καθώς και για την επιλογή των τοπικών αναπτυξιακών στρατηγικών, των τοπικών εταιρικών σχημάτων και των περιοχών παρέμβασης συγκροτούνται, κατά περίπτωση, (πρόβλεψη για πολυταμειακή ή μονοταμειακή χρηματοδότηση) Ομάδες Εργασίας και Επιτροπές Αξιολόγησης στις οποίες μετέχουν αρμόδιοι εκπρόσωποι με γνώση και εμπειρία της στρατηγικής και των στόχων/

προτεραιοτήτων από όλα τα συμμετέχοντα ΕΔΕΤ των ΔΑ και εν δυνάμει άλλοι εθνικοί και τοπικοί παράγοντες.

- Η πρόσκληση για την επιλογή των τοπικών αναπτυξιακών στρατηγικών, των τοπικών εταιρικών σχημάτων και των περιοχών παρέμβασης που χρηματοδοτούνται από περισσότερα Ταμεία μπορεί να είναι κοινή. Σε διαφορετική περίπτωση, οι προσκλήσεις ανά Ταμείο θα πρέπει να περιλαμβάνουν κατ'ελάχιστο ορισμένες κοινές διατάξεις που αφορούν στις Ομάδες Τοπικής Δράσης, στις περιοχές παρέμβασης και στη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας των ΕΔΕΤ για τις τοπικές αναπτυξιακές στρατηγικές.
- Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης επιλέγουν τον πολυταμειακό ή μονοταμειακό χαρακτήρα των προτεινόμενων στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα κάθε φορά στην πρόσκληση.
- Για την ανάθεση πρόσθετων καθηκόντων στις ΟΤΔ (εκχώρηση), πέραν των όσων ορίζονται στο Άρθρο 34 του Κανονισμού 1303/2013 ακολουθούνται οι ειδικές διατάξεις κάθε Ταμείου και Προγράμματος.

Ευρύτερα θέματα συντονισμού των ΤΑΠΤΟΚ από διαφορετικά Ταμεία, θα αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο της λειτουργίας του Εθνικού Δικτύου Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης.

4. Θεσμικά και διαχειριστικά θέματα

4.1 Ελάχιστα υποχρεωτικά καθήκοντα/αρμοδιότητες της Ομάδας Τοπικής Δράσης

Όπως προαναφέρθηκε, η Ομάδα Τοπικής Δράσης αποτελεί αναπτυξιακό και μεθοδολογικό εργαλείο για μια περιοχή.

Παράλληλα και προκειμένου να ενισχυθούν οι αρχές της «από τη βάση προς την κορυφή» προσέγγισης της ΤΑΠΤΟΚ, της αυτονομίας της ΟΤΔ και του «αποκεντρωμένου αναπτυξιακού μοντέλου», σύμφωνα με το Άρθρο 34 του Κανονισμού 1303/2013, καθορίζονται διακριτά καθήκοντα που κατ'ελάχιστον αναλαμβάνουν οι Ομάδες Τοπικής Δράσης, και συγκεκριμένα τα ακόλουθα:

- 1. Ανάπτυξη της ικανότητας των τοπικών φορέων να αναπτύσσουν και να υλοποιούν πράξεις, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης των ικανοτήτων τους όσον αφορά τη διαχείριση έργων·**

Ένα από τα βασικά καθήκοντα της Ομάδας Τοπικής Δράσης είναι η αξιολόγηση των αναγκών της τοπικής κοινότητας και των τοπικών φορέων όσον αφορά στην ανάπτυξη των ικανοτήτων τους, προκειμένου να διαμορφώσουν και να υποβάλλουν ιδέες και προτάσεις για την υλοποίηση παρεμβάσεων τα οποία δεν θα υλοποιούνταν ή θα ήταν πιο δύσκολο να αναπτυχθούν χωρίς την παρουσία της Ομάδας Τοπικής Δράσης.

Η ανάπτυξη ικανοτήτων μπορεί να αφορά ενημερωτικές εκδηλώσεις, έρευνες πεδίου, δράσεις που επιδιώκουν την επαφή και συνεργασία με τον τοπικό πληθυσμό για την καταγραφή των αναγκών και τη διαμόρφωση λύσεων, παροχή συμβουλών σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο και στήριξη για την ανάπτυξη μιας ιδέας σε δράση, παροχή κατάρτισης.

Οι δαπάνες αυτές μπορούν να χρηματοδοτηθούν και να είναι επιλέξιμες είτε στο πλαίσιο της προπαρασκευαστικής φάσης (Άρθρο 35, σημείο 1,α) είτε στο πλαίσιο δράσεων εμπύχωσης που αναλαμβάνει η ΟΤΔ.

- 2. Καθορισμός μιας χωρίς διακρίσεις και διαφανούς διαδικασίας επιλογής και αντικειμενικών κριτηρίων για την επιλογή των πράξεων, που αποτρέπουν τις συγκρούσεις συμφερόντων, που διασφαλίζουν ότι ποσοστό τουλάχιστον 50 % των ψήφων στις αποφάσεις επιλογής προέρχονται από εταίρους οι οποίοι δεν είναι δημόσιες αρχές και που επιτρέπουν την επιλογή με γραπτή διαδικασία.**

Γενικός κανόνας είναι ότι όλοι οι εταίροι της Ομάδας Τοπικής Δράσης πρέπει να δηλώνουν τα συμφέροντα που έχουν ως προς τις προτεινόμενες παρεμβάσεις της ΤΑΠΤΟΚ και να μη συμμετέχουν σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τους αφορούν άμεσα.

Οι διαδικασίες επιλογής των έργων θα πρέπει να είναι αμερόληπτες, διαφανείς και να ορίζουν τη διαδικασία και τα κριτήρια λήψης αποφάσεων που θα εφαρμόζονται. Θα πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια η σειρά που θα ακολουθείται όσον αφορά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας αξιολόγησης, τα άτομα που θα συμμετέχουν σε κάθε στάδιο και θα πρέπει να εξασφαλίζεται ο επαρκής διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων στοιχείων της διαδικασίας. Θα πρέπει επίσης να προβλέπονται σαφείς και απλές διαδικασίες προσφυγής. Η χρήση ενός διαγράμματος ροής ενδείκνυται για τη σαφή απεικόνιση των ανωτέρω.

Θα πρέπει επίσης να δημιουργηθεί κατάλογος των δηλώσεων συμφερόντων των μελών του οργάνου λήψης αποφάσεων της ΟΤΔ, στον οποίο να τεκμηριώνεται η φύση οποιασδήποτε σχέσης μεταξύ των μελών της επιτροπής επιλογής και ενός έργου ή αιτούντος. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να υπάρχει στις περιπτώσεις που δικαιούχος μίας πράξης είναι η ίδια η ΟΤΔ.

Η διαφανής διαδικασία επιλογής και αντικειμενικών κριτηρίων για την επιλογή των πράξεων διασφαλίζεται από την τήρηση και δημοσίευση των πρακτικών επιλογής των πράξεων από την ΟΤΔ στην ιστοσελίδα της.

Οι ΟΤΔ θα πρέπει να περιγράφουν τις διαδικασίες που εφαρμόζουν για την αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων κατά τρόπο που να συνάδει με τον δημοσιονομικό κανονισμό.⁶

- 3. Διασφάλιση της συνοχής με τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων κατά την επιλογή των πράξεων, ιεραρχώντας τις εν λόγω πράξεις με βάση τη συμβολή τους στην επίτευξη των σκοπών και των στόχων της στρατηγικής αυτής.**

Οι ΟΤΔ θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πράξεις που επιλέγονται για χρηματοδότηση συμβάλλουν στους γενικούς και ειδικούς ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους της στρατηγικής. Για την ποσοτικοποίηση των στόχων επιλέγονται οι

---

⁶ Άρθρο 57 του κανονισμού 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

κατάλληλοι δείκτες εκροών και αποτελέσματος. Η κατάταξη γίνεται με βάση τη συμβολή της κάθε πράξης στους συγκεκριμένους στόχους.

4. Προετοιμασία και δημοσίευση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων ή μια τρέχουσα διαδικασία υποβολής προτάσεων έργου, συμπεριλαμβανομένου του καθορισμού των κριτηρίων επιλογής.

Η αρμόδια Διαχειριστική Αρχή μπορεί να παρέχει προς τις ΟΤΔ υποδείγματα προσκλήσεων για την υποβολή προτάσεων, τις διαδικασίες και τα κριτήρια αξιολόγησης, δίνοντας τη δυνατότητα στις ΟΤΔ να τα προσαρμόζουν ανάλογα με τα ειδικά χαρακτηριστικά της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής.

5. Παραλαβή και αξιολόγηση αιτήσεων χρηματοδότησης.

Η ΟΤΔ ευθύνεται για την αποτίμηση της πληρότητας του φακέλου σύμφωνα με την προκήρυξη και αξιολόγηση ως προς τη συνάφεια της προτεινόμενης πράξης με την εγκεκριμένη στρατηγική. Η ΟΤΔ κατατάσσει τις προτάσεις ανάλογα με τα κριτήρια της προκήρυξης.

6. Επιλογή πράξεων και καθορισμός του ποσού της ενίσχυσης και, κατά περίπτωση, την υποβολή προτάσεων στην αρχή που είναι αρμόδια για την τελική επαλήθευση της επιλεξιμότητας πριν από την έγκριση.

Τα καθήκοντα της Ομάδας Τοπικής Δράσης όσον αφορά στην επιλογή των έργων περιλαμβάνουν:

- ανάλυση του βαθμού στον οποίο το έργο συνεισφέρει στην τοπική στρατηγική,
- εφαρμογή τυχόν τυποποιημένων κριτηρίων (π.χ. δημιουργία θέσεων απασχόλησης, απασχόληση γυναικών ή ευάλωτων ομάδων, χρήση τοπικών πόρων, πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα κ.λπ.) που ορίζονται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο,
- ανάπτυξη και εφαρμογή τυχόν τοπικών κριτηρίων (π.χ. προτεραιότητα σε περιοχές ή ομάδες με ειδικές ανάγκες ή σε τομείς και θέματα με ιδιαίτερη σημασία σε τοπικό επίπεδο),
- εξασφάλιση της συνεκτικότητας με άλλες στρατηγικές,
- διασφάλιση της βιωσιμότητας του έργου,
- εξακρίβωση της δυνατότητας των αναδόχων των έργων να εκτελέσουν το έργο,
- εξασφάλιση ότι το έργο έχει ή μπορεί να εξασφαλίσει όλες τις απαραίτητες άδειες και εγκρίσεις,
- προκαταρκτικός έλεγχος επιλεξιμότητας πριν από τη διαβίβαση του φακέλου στη Δ.Α.

Στο πλαίσιο υλοποίησης στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ, στην Απόφαση ορισμού του ΕΦΔ/ΟΤΔ, πρέπει να αποσαφηνίζεται ο όρος «επιλογή πράξεων» και τα διακριτά τα καθήκοντα που αναλαμβάνουν οι ΟΤΔ και οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης.

Η επιλογή πράξεων μπορεί να αφορά:

α) την απόφαση εκχώρησης στην ΟΤΔ στον ποιοτικό έλεγχο των πράξεων (σκοπιμότητα/συνάφεια). Στην περίπτωση αυτή η ΔΑ εξετάζει την επιλεξιμότητα εκείνων των πράξεων οι οποίες έχουν ήδη επιλεχθεί από τις ΟΤΔ.

β) την επιλογή της πράξης από την ΟΤΔ, ως εκχωρούμενη αρμοδιότητα από τη ΔΑ, με την πρόβλεψη δειγματοληπτικού ελέγχου από τη ΔΑ,

Οι δειγματοληπτικοί έλεγχοι επιλεξιμότητας που προηγούνται της έγκρισης της πράξης πραγματοποιούνται από τη Διαχειριστική Αρχή. Η ΔΑ εξετάζει την επιλεξιμότητα εκείνων των πράξεων οι οποίες έχουν ήδη επιλεχθεί από τις ΟΤΔ.

γ) την εξ'ολοκλήρου εκχώρηση της επιλογής πράξης στην ΟΤΔ, με όλες τις σχετικές διαδικασίες που προβλέπονται στο ΣΔΕ.

Σε κάθε περίπτωση, η ΔΑ λαμβάνει όλες τις τελικές αποφάσεις σχετικά με την επιλεξιμότητα της πράξης και τη συμμόρφωση με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία. Ωστόσο, θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι η Διαχειριστική Αρχή δεν χρησιμοποιεί τους ελέγχους επιλεξιμότητας προκειμένου να αξιολογήσει τη σκοπιμότητα ή την ποιότητα των έργων.

7. Παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων και των χρηματοδοτούμενων πράξεων και την εκτέλεση ειδικών δραστηριοτήτων αξιολόγησης που συνδέονται με την εν λόγω στρατηγική.

Το ΤΑΠΤΟΚ εφαρμόζεται στο πλαίσιο των σχετικών Προγραμμάτων και των προτεραιοτήτων τους. Με την επίτευξη των στόχων των τοπικών αναπτυξιακών στρατηγικών, οι Ομάδες Τοπικής Δράσης συνεισφέρουν στις σχετικές προτεραιότητες και ειδικούς στόχων των αντίστοιχων Προγραμμάτων.

Κάθε Ειδική Υπηρεσία προβαίνει σε εξειδίκευση των θεμάτων αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του εργαλείου ΤΑΠΤΟΚ είτε στο πλαίσιο αξιολογήσεων που προβλέπονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης των Προγραμμάτων είτε ως ad-hoc αξιολόγηση. Επιπλέον, για όλες τις Ομάδες Τοπικής Δράσης και κυρίως για τις Ομάδες Τοπικής Δράσης του ΠΑΑ και του ΕΠΑΛΘ, θα προωθηθούν προσεγγίσεις και τεχνικές αυτοαξιολόγησης.

4.2. Συμπληρωματικά καθήκοντα/αρμοδιότητες της Ομάδας Τοπικής Δράσης

Πέραν των ανωτέρω καθηκόντων και σύμφωνα με το Άρθρο 123, σημεία 6 ή 7 του Κανονισμού 1303/2013 και το Άρθρο 65, παρ.4 και το Άρθρο 66, παρ.2 του Κανονισμού 1305/2013, η Διαχειριστική Αρχή μπορεί να εκχωρεί επιπλέον αρμοδιότητες στις ΟΤΔ.

Τα καθήκοντα αυτά μπορεί να είναι:

- η υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης
- οι διοικητικοί και επιτόπιοι έλεγχοι
- η πληρωμή (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ)

Κατά συνέπεια, θα πρέπει να καθορισθεί εξαρχής ο ρόλος και τα καθήκοντα τόσο της ΟΤΔ όσο και της Διαχειριστικής Αρχής και παράλληλα να εξασφαλισθεί ότι οι ΟΤΔ έχουν την

ικανότητα και τη φερεγγυότητα να τηρούν τις αντίστοιχες διαδικασίες σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου.

Ο βασικός διαχωρισμός καθηκόντων περιγράφεται ενδεικτικά στον Πίνακα που ακολουθεί. Ωστόσο, σημειώνεται ότι αυτός μπορεί να αναμορφώνεται εν μέρει ανάλογα με τις επιμέρους διατάξεις των Ταμείων.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ			
	Επιτροπής Παρακολούθησης	Διαχειριστικής Αρχής	Ομάδα Τοπικής Δράσης
Καθήκοντα για την Στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ			
Κατάρτιση Βασικών κανόνων για την Εφαρμογή στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ			
Καθορισμός τύπων και κατηγοριών περιοχών			
Καθορισμός περιοχής παρέμβασης ΤΑΠΤΟΚ			
Καθορισμός κριτηρίων επιλογής στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ			
Πρόσκληση για την επιλογή στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ			
Κατανομή Πόρων στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ ανά Ταμείο			
Κατάρτιση Στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ			
Αξιολόγηση στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ			
Παρακολούθηση στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ			
Καθήκοντα για τη Διαχείριση Πράξεων του Σχεδίου Δράσης της Στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ			
Δημοσίευση πρόκλησης για την υποβολή προτάσεων			
Παραλαβή προτάσεων και αιτήσεων χρηματοδότησης			
Καθορισμός κριτηρίων για την επιλογή πράξεων			
Αξιολόγηση προτάσεων			
Καθορισμός ποσού στήριξης πράξεων			
Απόφαση Ένταξης /Τροποποίησης			
Έγκριση διακηρύξεων, νομικών δεσμεύσεων, τροποποίησης νομικών δεσμεύσεων			
Διοικητικές επαληθεύσεις			
Επιτόπιες επαληθεύσεις Πιστοποιήσεις	–		

Χρηματοδότηση			
Πληρωμή Δικαιούχου			
Βεβαίωση Ολοκλήρωσης Πράξης			

Επίσης, σύμφωνα με το Άρθρο 34, σημείο 4, η Ομάδα Τοπικής Δράσης μπορεί να είναι δικαιούχος και να υλοποιεί πράξεις που προβλέπονται στη στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να προβλεφθεί η διαδικασία ένταξης πράξεων από τη Διαχειριστική Αρχή προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων.

4.3 Ορισμός Ενδιάμεσου Φορέα – Εκχωρήσεις

Για τον ορισμό της ΟΤΔ ως ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης απαιτείται Απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης μετά από εισήγηση του οικείου Περιφερειάρχη.

4.4 Υλοποίηση Παρεμβάσεων της στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ

Για την υλοποίηση των παρεμβάσεων εντός της στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ ακολουθούνται τα οριζόμενα στο ΣΔΕ και ισχύουν Κανονιστικό Πλαίσιο καθώς επίσης και οι Κανόνες Κρατικών Ενισχύσεων. Ο έλεγχος για το αν η παρέμβαση αποτελεί κρατική ενίσχυση ή όχι γίνεται σε επίπεδο πράξης από την Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων.

4.5 Τεχνική Υποστήριξη για την εφαρμογή των ΤΑΠΤΟΚ και λειτουργίας των ΟΤΔ από ΕΤΠΑ και ΕΚΤ

Η υποστήριξη από τα οικεία ΕΔΕΤ της ΤΑΠΤΟΚ περιλαμβάνει:

α) τις δαπάνες της προπαρασκευαστικής υποστήριξης με τη χρήση της τεχνικής βοήθειας του ΠΕΠ:

- μελέτες της περιοχής
- δαπάνες που συνδέονται με την εκπόνηση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων δαπανών για υπηρεσίες παροχής συμβουλών και δαπανών για ενέργειες που συνδέονται με διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, με στόχο την προετοιμασία της στρατηγικής

β) τα λειτουργικά έξοδα που συνδέονται με τη διαχείριση της υλοποίησης της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων και περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό της ΤΑΠΤΟΚ:

- λειτουργικές δαπάνες,
- δαπάνες προσωπικού,
- δαπάνες κατάρτισης,
- δαπάνες δημοσιότητας,
- δαπάνες που συνδέονται με την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της στρατηγικής,
- δαπάνες για την δικτύωση,
- υποστήριξη για μικρά πιλοτικά έργα.

Τα λειτουργικά έξοδα δύναται να καλύπτονται από ένα Ταμείο χρησιμοποιώντας τη ρήτρα ευελιξίας για δράσεις αρμοδιότητας του άλλου Ταμείου και σύμφωνα πάντα με τα οριζόμενα στο ΣΔΕ.

Τα επιλέξιμα λειτουργικά έξοδα δεν υπερβαίνουν το 25 % της συνολικής δημόσιας δαπάνης που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων.

Σε περιπτώσεις όπου προβλέπεται ΤΑΠΤΟΚ σε περιοχές εφαρμογής ΤΑΠΤΟΚ ΠΑΑ με τις ίδιες ΟΤΔ, οι λειτουργικές δαπάνες επιμερίζονται αναλογικά στα διάφορα ταμεία.

Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ

Παναγιώτης Κορκολής

Εσωτερική Διανομή

- Γραφείο Αν. Υπουργού, κ. Α. Χαρίση
- Γραφείο ΓΓ Δημοσίων Επενδύσεων – ΕΣΠΑ, κ. Π. Κορκολή
- Γραφείο Γενικού Διευθυντή, κ. Ι. Φίρμπα
- ΕΥΣΣΑ
- ΕΥΣΕ
- ΕΥΘΥ
- ΕΥΣΕΚΤ
- ΕΥΚΕ
- ΕΥ ΟΠΣ
- ΕΥ ΑΠ